

Govern d'Andorra

ÀMBITS DE FORMACIÓ

Pla Estratègic per a la Renovació i Millora del Sistema Educatiu Andorrà

Ministeri d'Educació i Joventut
Andorra la Vella 1 d'octubre del 2013

Els àmbits de formació

Els àmbits de formació, vinculats a les problemàtiques pròpies de la societat andorrana actual que els alumnes han d'afrontar en la seva vida quotidiana, constitueixen els eixos al voltant dels quals es construeix el marc curricular de l'ensenyament obligatori de l'Escola Andorrana. És per aquest motiu que els àmbits de formació determinen l'orientació de les competències generals que configuren el perfil de sortida de l'alumne i els diversos elements curriculars.

Els àmbits de formació ajuden, endemés, a posar els alumnes en situació al voltant d'una qüestió que cal identificar, delimitar, examinar, debatre o resoldre. Per aquest motiu, contribueixen a donar sentit i autenticitat a les situacions d'aprenentatge de les unitats de programació, amb l'objectiu que aquestes unitats siguin globals i se centrin en la formació per a la vida. A més, també poden orientar les activitats de centre impulsades per la mateixa junta d'escola.

Els àmbits de formació al voltant dels quals gira el marc curricular de l'ensenyament obligatori de l'Escola Andorrana són orientació i emprenedoria; entorn i consum; mitjans de comunicació de massa, salut i benestar, i ciutadania i convivència.

També es retroben en les competències generals que es pretén que l'alumne assoleixi en finalitzar l'ensenyament obligatori. Impregnen les competències transversals i específiques, i es despleguen en intencions educatives que han de guiar les accions de tota la comunitat educativa a l'escola.

Cada centre educatiu ha de fer una declaració d'intencions sobre cadascun dels àmbits de formació, planificar a llarg termini el treball sobre aquests àmbits i concretar-lo en plans anuals. Totes les accions que es duguin a terme, tant en horari lectiu com en horari no lectiu, han d'anar relacionades amb un o més àmbits de formació. A més a més, la tria d'aquestes accions ha d'estar justificada per la realitat del centre. L'entorn proper i les oportunitats que ofereix, quant a infraestructures i capital humà, la realitat social, les administracions, serveis i entitats diverses de la parròquia són elements clau que en guiaran la planificació. És de cabdal importància que aquest procés sigui participatiu, i que la veu dels alumnes, dels docents, del personal del centre, dels pares, en definitiva de tota la comunitat educativa, hi sigui escoltada i s'hi tingui en compte.

Orientació i emprenedoria

La finalitat d'aquest eix és que els alumnes organitzin, planifiquin i avaluin el propi procés d'aprenentatge i treball, amb perseverança i esforç de manera autònoma, a partir del reconeixement i la valoració de les pròpies inquietuds i capacitats, per tal d'orientar el desenvolupament del seu futur personal i professional amb actitud emprenedora (competència general 10).

La societat actual s'ha d'adaptar als canvis nombrosos i ràpids que es deriven del desenvolupament econòmic i social. Estem immersos en un període d'incerteses que ens afecten en l'àmbit personal i el laboral i que provoquen en els nostres infants i joves inseguretat i desmotivació envers el futur.

L'escola, per tant, ha de donar als alumnes les eines perquè puguin adaptar-se a situacions diverses i els ajudin a prendre les decisions que se'ls plantejaran al llarg de la vida, amb la finalitat d'assolir una inserció social i laboral que els porti a una plena realització personal.

L'escola ha de contribuir que els alumnes descobreixin les habilitats personals que els conduiran al ple desenvolupament del seu potencial. Els ha de conscienciar de la importància de marcar-se reptes per progressar i treballar per assolir-los. Els ha de fer adonar de les seves fortaleses i dels seus límits, oferint-los oportunitats per treure profit d'aquest potencial.

Així doncs, cal treballar la creativitat, la iniciativa, l'esforç, la confiança en si mateixos, l'audàcia, l'autoconeixement i la tenacitat dels alumnes, així com la satisfacció pel treball ben fet mitjançant metodologies que fomenten aquestes habilitats.

D'altra banda, l'escola ha de donar el coneixement necessari de l'entorn laboral i professional, i ha de relacionar els aprenentatges que ofereix amb el món laboral de manera que els alumnes en vegin la utilitat i la pertinència. En aquest sentit, la informació i l'orientació professional són fonamentals.

Els eixos de desenvolupament d'aquest àmbit són:

Consciència de si mateixos, del seu potencial i dels recursos per actualitzar-se: coneixement dels seus talents, dels seus interessos i de les seves aspiracions personals i professionals; sentit del treball escolar, motivació pel repte i sentiment de responsabilitat davant dels èxits i dels fracassos; coneixement dels recursos de l'entorn escolar, de les vies d'aprenentatge i de les seves exigències així com dels factors clau lligats al reeiximent en les disciplines escolars.

Apropiació d'estratègies lligades a un projecte: consciència de les relacions entre coneixement de si mateixos i projectes de futur; visualització de si mateixos en diferents rols; projectes de futur amb relació als seus interessos i les seves aptituds; estratègies associades a diverses facetes de realització d'un projecte.

Coneixement del món del treball, dels rols socials, dels oficis i de les professions.

Naturalesa i exigència dels rols lligats a les responsabilitats familiars o col·lectives: professions, oficis i formes de vida; productes, béns i serveis associats a oficis i professions.

Entorn i consum

La finalitat d'aquest àmbit és mantenir una relació responsable i activa amb l'entorn, fent servir una mirada crítica sobre la incidència que el desenvolupament tecnològic i el consum tenen sobre la sostenibilitat del medi.

Vivim en una societat de la informació i de la comunicació que, juntament amb l'avenç de la tecnologia i l'augment dels béns de consum, han transformat els nostres hàbits i el nostre entorn físic i social. És primordial fomentar un consum responsable que no vagi més enllà de les necessitats reals si volem preservar el nostre entorn, i no esgotar els seus recursos.

L'escola ha de desvetllar la curiositat dels alumnes envers el seu entorn, proporcionar-los els recursos per conèixer-lo i mostrar la influència que hi exerceixen les persones. També ha d'ensenyar-los a prendre consciència de la necessitat de preservar l'entorn de l'acció abusiva i incontrolada de l'ésser humà i a valorar les repercussions de les pròpies accions.

Davant l'allau d'incitacions al consum de béns i serveis, l'escola ha de donar als infants i joves les eines per ajudar-los a destriar allò que és necessari del que no ho és, amb la finalitat d'assolir un consum responsable i sostenible, tot desenvolupant-los l'esperit crític.

Els eixos de desenvolupament són:

Consciència de l'entorn: sensibilitat per l'entorn natural i humà; comprensió d'algunes característiques i fenòmens del seu entorn; representació i orientació espacial; identificació dels lligams entre els elements propis de l'entorn local o de país; reconeixement de la interdependència entre l'entorn natural i l'activitat humana.

Construcció d'un entorn viable des d'una perspectiva d'entorn durable: lligam entre satisfacció de les necessitats dels membres d'una col·lectivitat i el territori sobre el qual es desenvolupen; utilització racional dels recursos en funció de les necessitats de tots els éssers vius; hàbits i actituds adreçats a la protecció, la conservació i la millora de l'entorn (accions personals i col·lectives de recuperació, reciclatge i reutilització); incidències de la ciència i la tecnologia i qüestionament sobre els usos que se'n fa; respecte pel patrimoni.

Estratègies de consum i d'utilització responsable dels béns i serveis: distinció entre desitjos i necessitats; fonts d'influència lligades al consum (mitjans de comunicació, família, amics, grups...); etapes d'una estratègia de consum eficaç (establir els objectius, recollir la informació, determinar les despeses i equilibrar en funció del pressupost).
Consciència dels aspectes socials, econòmics i ètnics del món del consum: interdependència de les persones i dels pobles per al seu progrés; provenença dels diversos productes consumits; conseqüències de la globalització de les cultures, dels modes de vida i de la repartició de la riquesa; condicions de treball dels productors de béns i de serveis i mitjans per millorar-les; tria del consum respectant la qualitat de vida de les persones i col·lectivitats.

Salut i benestar

La finalitat d'aquest àmbit de formació és desenvolupar hàbits de vida saludables a partir del coneixement del propi cos, per aconseguir una imatge positiva i ajustada de la pròpia persona que permeti desenvolupar-se de manera equilibrada, segura i assolir un benestar (competència general 4).

La salut i el benestar són temàtiques molt presents en la societat actual i són primordials per dur a terme els projectes personals i laborals i desenvolupar-se de manera harmoniosa en el medi en què vivim. Els avenços científics i mèdics realitzats i la informació al nostre abast sobre aquests àmbits ens faciliten adquirir uns bons hàbits que ens mantinguin en un bon estat de salut i augmentin el nostre benestar.

L'escola, juntament amb la resta de la comunitat educativa, ha d'ajudar els infants i joves a prendre consciència dels problemes que els afecten i de les conseqüències de les seves decisions, de la importància d'adoptar hàbits i actituds que els portin a adquirir conductes saludables, en els àmbits de la sexualitat i afectivitat, higiene i cura personal, alimentació i nutrició, activitat física, habilitats per a la vida, prevenció i control de malalties, consum responsable, seguretat i prevenció d'accidents i primers auxilis, etc. Es tracta de facilitar la incorporació de la salut als centres des d'una perspectiva de prevenció de conductes de risc i promoció de conductes saludables.

Els alumnes han de descobrir i sentir la vida com un regal valuós i un projecte del qual són protagonistes i responsables.

Els eixos de desenvolupament d'aquest àmbit són:

Consciència d'un mateix i de les necessitats fonamentals: necessitats físiques, de seguretat, d'acceptació i de relació, desenvolupament d'un mateix (creixement personal).
Consciència de les conseqüències sobre la salut i el benestar de les eleccions personals: alimentació, activitat física, sexualitat, higiene i seguretat, gestió de l'estrès i de les emocions.

Forma de vida activa i actuació segura: activitats físiques integrades a tots els àmbits; conducta segura en qualsevol circumstància.

Ciutadania i convivència

La finalitat d'aquest àmbit és actuar amb respecte, honestat, tolerància i solidaritat, analitzant amb esperit crític, rigor i imparcialitat els fets socials i integrant els valors de participació democràtica i els elements culturals propis per afavorir el desenvolupament tant personal com de la societat andorrana (competència general 1).

La situació geogràfica i econòmica d'Andorra, juntament amb els fluxos migratoris de procedència molt diversa, propiciada des dels anys cinquanta per l'assentament d'una societat de serveis, ha comportat al nostre país l'existència d'un ventall de grups culturals

i socials. Una convivència pacífica requereix respectar les diferències de l'altre, acollir la pluralitat, mantenir relacions d'igualtat i rebutjar qualsevol forma d'exclusió. Els ciutadans d'Andorra hem de compartir els valors i els principis democràtics sobre els quals es fonamenta la igualtat dels drets en la nostra societat, i també participar activament en la recerca de solucions alternatives i possibles a les diferents problemàtiques socials.

L'escola, a imatge de la societat a la qual pertany, acull individus que provenen d'entorns socials i culturals diversos, i ha d'educar amb, en i per a la convivència en un marc que afavoreixi el respecte dels principis de la ciutadania. Ha de desenvolupar competències en relació amb un sistema de principis ètics que generi actituds democràtiques, inclusives, respectuoses, responsables, participatives, actives i solidàries.

Els eixos de desenvolupament d'aquest àmbit són:

Valoració de les regles de vida en societat i de les institucions democràtiques.

Procés democràtic d'elaboració de regles en la vida escolar, parroquial i nacional; actors de la vida democràtica (individu, representants i grups de pertinença) i respecte de les persones en els seus rols; drets i responsabilitats lligats a les institucions democràtiques. Compromís d'acció amb un esperit de cooperació i solidaritat: principis, regles i estratègies de treball d'equip; procés de presa de decisió; establiment de relacions d'igualtat, debat i argumentació; lideratge; dinàmica de cooperació entre iguals; projectes d'acció lligats a la convivència.

Cultura de la pau: interdependència de les persones i els pobles; igualtat de drets i deures i dret a la diferència dels individus i grups; conseqüències negatives dels estereotips i d'altres formes de discriminació i d'exclusió; lluita contra la pobresa i l'analfabetisme; sensibilització per les situacions de cooperació i d'agressió; resolució pacífica de conflictes; modalitats de mediació i contracte.

Mitjans de comunicació de massa

La finalitat d'aquest àmbit és desenvolupar un sentit crític i ètic davant dels mitjans de comunicació i fer un ús responsable de les eines mediàtiques respectant els drets individuals i col·lectius.

Els mitjans de comunicació –nombrosos, omnipresents i diversos– ocupen un lloc considerable en la nostra vida quotidiana i representen una dimensió important del nostre univers cultural. La premsa, els llibres, els CD-ROM, els vídeos, la ràdio i la televisió, els jocs multimèdia, Internet, les plataformes temàtiques, els podcasts (RSS), les xarxes socials, la telefonia mòbil, les missatgeries instantànies, els fòrums, els xats, el correu electrònic i la música són mitjans d'accés a universos de coneixement, de pensament, de sons i d'imatges i a tota mena d'informacions de procedència diversa. Influencien la nostra visió del món, els nostres valors, els nostres gustos, la nostra personalitat i contribueixen a modelar la nostra relació amb l'entorn i la nostra identitat personal, social i cultural.

En aquest context, l'escola ha de capacitar els alumnes per fer front a les exigències de l'era del coneixement i de la informació. Cal afavorir la descodificació i la interpretació crítica dels missatges transmesos a través dels diferents llenguatges als quals recorren els mitjans de comunicació, donar-los ocasions de produir documents mediàtics respectant els drets individuals i col·lectius, així com fomentar-ne l'ús racional i eficient.

Els eixos de desenvolupament d'aquest àmbit són:

Consciència del lloc que ocupen els mitjans de comunicació i la seva influència en la vida quotidiana i en la societat: funcions dels mitjans de comunicació (informació, lleure, promoció, influència, propaganda); freqüència i inconvenients del consum dels mitjans de comunicació; influència positiva o negativa dels missatges mediàtics sobre la seva visió del món i del seu entorn quotidià.

Valoració de les representacions mediàtiques de la realitat: elements del llenguatge mediàtic (so, imatge, moviment, missatge); comparació entre els fets i les opinions; reconeixement dels missatges sexistes, estereotipats o violents; diferenciació entre realitat i realitat virtual o fictícia; qualitats estètiques dels productes mediàtics; relació entre les produccions sorgides mitjançant diferents tècniques i formes d'expressió estètiques i artístiques.

Apropiació de les eines i dels codis de comunicació mediàtics: procés de producció, de construcció i de difusió dels productes mediàtics, utilització de tècniques, de tecnologies i de llenguatges diversos.

Coneixement i respecte dels drets i responsabilitats individuals i col·lectius relatius als mitjans de comunicació: propietat intel·lectual; llibertat d'expressió i respecte de la privacitat.